

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิมวณิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๐/๒๕๕๒

วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง นายแดง สว่างศรี ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดสุพรรณบุรีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประกาศของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ออกตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเรียกเก็บดอกเบี้ยจากผู้ร้องในอัตราร้อยละ ๒๐.๒๕ ต่อปี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย หรือไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่คดีได้ ตามมาตรา ๖

คดีนี้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ได้เป็นโจทก์ฟ้อง นายแดง สว่างศรี ผู้ร้องเป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดสุพรรณบุรี ตามคดีแพ่งหมายเลขดำของศาลจังหวัดสุพรรณบุรีที่ ๑๘๗๒/๒๕๕๑ โจทก์ว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ จำเลยได้ขอเปิดบัญชีกระแสรายวันและทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี กับโจทก์ในวงเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๕.๒๕ ต่อปี โดยอัตราดอกเบี้ยอาจเปลี่ยนแปลงให้สูงขึ้นหรือต่ำลงได้ตามประกาศของโจทก์ หากจำเลยไม่ชำระดอกเบี้ยตามกำหนดยินยอมให้นำดอกเบี้ยทบเป็นเงินต้น จำเลยได้จ้างองที่ดินมีโฉนดเป็นประกันการชำระหนี้ ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีดังกล่าว จำเลยได้ใช้เช็คเบิกเงินจากบัญชีและนำเงินเข้าหักทอนในบัญชีเรื่อยมา ครั้งสุดท้าย จำเลยได้นำเงินเข้าบัญชี ๒๐,๐๐๐ บาท ในวันดังกล่าว จำเลยเป็นหนี้เบิกเงินเกินบัญชีเป็นเงิน ๑,๑๑๗,๕๑๕.๒๐ บาท แล้วจำเลยไม่นำเงินเข้าบัญชีอีกเลย จึงเป็นการผิดสัญญากับโจทก์ โจทก์บอกเลิกสัญญาแล้วจำเลยต้องชำระหนี้เบิกเงินเกินบัญชีคิดถึงวันฟ้องเป็นเงิน ๑,๑๓๕,๕๕๓.๗๕ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๒๐.๒๕ ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราสูงสุดตามประกาศของโจทก์คิดถึงวันฟ้อง เป็นเงิน ๑๘,๐๗๕.๕๕ บาท รวมเป็นเงิน ๑,๑๕๓,๕๕๓.๗๕ บาท

จำเลยให้การปฏิเสธเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยว่า โจทก์ไม่มีสิทธิคิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดอัตรา ร้อยละ ๒๐.๒๕ ต่อปี ตามประกาศของโจทก์เพราะเกินกว่าอัตราที่กำหนดไว้ในสัญญาซึ่งกำหนดให้ โจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี โจทก์ได้ออกประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยเองฝ่าฝืน พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน ฯ ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ ที่ออกภายใต้ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเรียกเก็บดอกเบี้ยอัตราสูงสุดจากจำเลย ซึ่งศาล จะนำมาใช้บังคับแก่คดีเป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพราะเป็นประกาศที่มีได้

ผ่านสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งมีหน้าที่ออกกฎหมาย หรือข้อบังคับ ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย โจทก์คงมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยจากจำเลยในอัตราร้อยละ ๑.๕ ต่อปี เท่านั้น ขอให้ศาลจังหวัดสุพรรณบุรีรอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว เพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลจังหวัดสุพรรณบุรีได้ส่งคำร้องของผู้ร้อง (จำเลย) มายังกระทรวงยุติธรรม เพื่อส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมปรึกษาแล้ว มีมติให้รับคำร้องของผู้ร้อง (จำเลย) ไว้ดำเนินการต่อไป ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐

ได้พิจารณาแล้ว คดีมีปัญหาว่า ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของธนาคารโจทก์ที่ออก โดยอาศัยประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่อง ดอกเบี้ยและส่วนลด ซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในเวลาทำสัญญาตามคำฟ้องของโจทก์ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ไม่มีผลใช้บังคับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ หรือไม่

ได้พิจารณาแล้ว จำเลย (ผู้ร้อง) ให้การต่อสู้มาในคำให้การว่าตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน ฯ ได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังที่จะออกประกาศ ให้ธนาคารพาณิชย์ ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี แต่โจทก์กลับประกาศอัตรา ดอกเบี้ยเอาเอง ประกาศของโจทก์ที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๒๐.๒๕ ต่อปี ที่ออกภายใต้ประกาศ ของธนาคารแห่งประเทศไทยจึงไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่จำเลยได้ เพราะเป็นประกาศที่มีได้ผ่านรัฐสภาซึ่งมีหน้าที่ ออกกฎหมาย หรือข้อบังคับ ตามรัฐธรรมนูญ จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ ตกเป็นโมฆะตามมาตรา ๖

คำให้การของจำเลยดังกล่าวจึงได้ตั้งประเด็น เรื่อง ประกาศกำหนดดอกเบี้ยอัตราสูงสุดของ ธนาคารโจทก์ภายใต้ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเรียกเก็บดอกเบี้ยอัตราสูงสุดจากจำเลย เป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไม่มีผลใช้บังคับตามมาตรา ๖ เพราะไม่ใช่ กฎหมายที่ออกโดยรัฐสภา ซึ่งศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดีไม่ได้เท่านั้น

เห็นว่าประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของโจทก์ภายใต้ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยจากจำเลย ซึ่งออกตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนด ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ประการแรก ประกาศของธนาคารโจทก์ เรื่อง การกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุด เป็นประกาศของธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นเอกชนมิใช่ประกาศของทางราชการ ที่ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิตินบัญญัติ ส่วนประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยก็เป็นประกาศที่ออก

โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งมีได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติเช่นเดียวกัน ประกาศทั้งสองฉบับดังกล่าวจึงมีใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งศาลจังหวัดสงขลาส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีนายเกรียงศักดิ์ แซ่เล่า เป็นผู้ร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจวินิจฉัย

อนึ่ง ประกาศของธนาคารใจทักก็ดี ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าวก็ดี ผู้ทำคำวินิจฉัยเคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยส่วนคนที่ ๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒ ว่า ประกาศดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งที่คู่ความฝ่ายที่อ้างเอาประโยชน์จะต้องนำสืบในการดำเนินคดีในศาลยุติธรรม (คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๖๕๐/๒๕๓๐) ไม่ใช่ข้อกฎหมายที่ศาลรู้อเอง จึงไม่ใช่บทกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ผู้ร้องจึงไม่อาจใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ร้องขอต่อศาลที่พิจารณาคดีโดยอ้างว่าประกาศดังกล่าวไม่มีผลใช้บังคับเพราะขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ได้ ข้ออ้างตามคำร้องของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

วินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ